

Barraca 12 de Serra Gallina

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Serra Gallina
Emplaçament
Alçada: 390

Coordenades:

Latitud: 41.64973
Longitud: 1.91926
UTM Est (X): 410006
UTM Nord (Y): 4611451

Classificació

Número de fitxa 08179 - 81
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Malgrat l'estat general de la barraca és bo, la llosa de tancament central està desplaçada, localitzada en un dels costats de la coberta. Tal vegada desplaçada per la presència de toixó (Meles meles), els indicis del qual es manifesten per la gran quantitat de femtes localitzades a la coberta.

Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0100001700000OQ
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 30/03/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a l'obaga de Serra Gallina, en el vessant hidrogràfic esquerre del torrent de Casajoana. El seu accés es fa pujant pel camí carreter que ressegueix el torrent de l'Esbarzer pujant des del mas de Les Ferreres o bé des del camí de Rellinars a Casajoana que transcorre paral·lel al torrent de la Font d'en Sala. S'ha de pujar pel dret, enfilant-se des del camí pel marge, una trentena de metres abans d'arribar a la presa del torrent de Casajoana.

Es tracta d'una construcció aèria aïllada, lleugerament adossada a una marjada de feixa. És de planta circular de 2,10 de diàmetre. La porta d'accés està orientada al sud-oest; els muntants són rectes, mesura 1,20 m d'alçada per 0,68 m d'amplada màxima a l'exterior mentre que l'interior fa 0,50 m, amb una sola llinda, plana. Els murs tenen un gruix de 0,68 metres. La coberta és de falsa cúpula o per aproximació de filades amb llosa de tancament central (desplaçada). L'alçada màxima interior és de 2,20 metres. L'alçada del voladís mesurat a la porta d'entrada és d'1,60 m. Ha perdut el recobriment de terra i pedruscall de la coberta.

A l'interior, conserva tres tinells o cocons, dos d'ells superposats. El primer conjunt, està situat aproximadament al davant de la porta. L'inferior, situat arran de terra (0,30 m d'amplada per 0,30 m d'alçada per 0,50 m de fondo) mentre que el superior està construït aprofitant la llosa de l'arrencada de la volta; mesura 0,38 m d'amplada per 0,50 m d'alçada per 0,50 m de fondo. A l'altre costat n'hi ha un tercer construït arran de terra que mesura 0,25 m d'amplada per 0,17 m d'alçada per 0,60 m de fons, sovint aprofitat per a guardar-hi el perpal. Té una espitllera orientada a l'est.

Observacions:

Consta inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 18469.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al

tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

